

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

з курсу «Охорона праці в галузі»

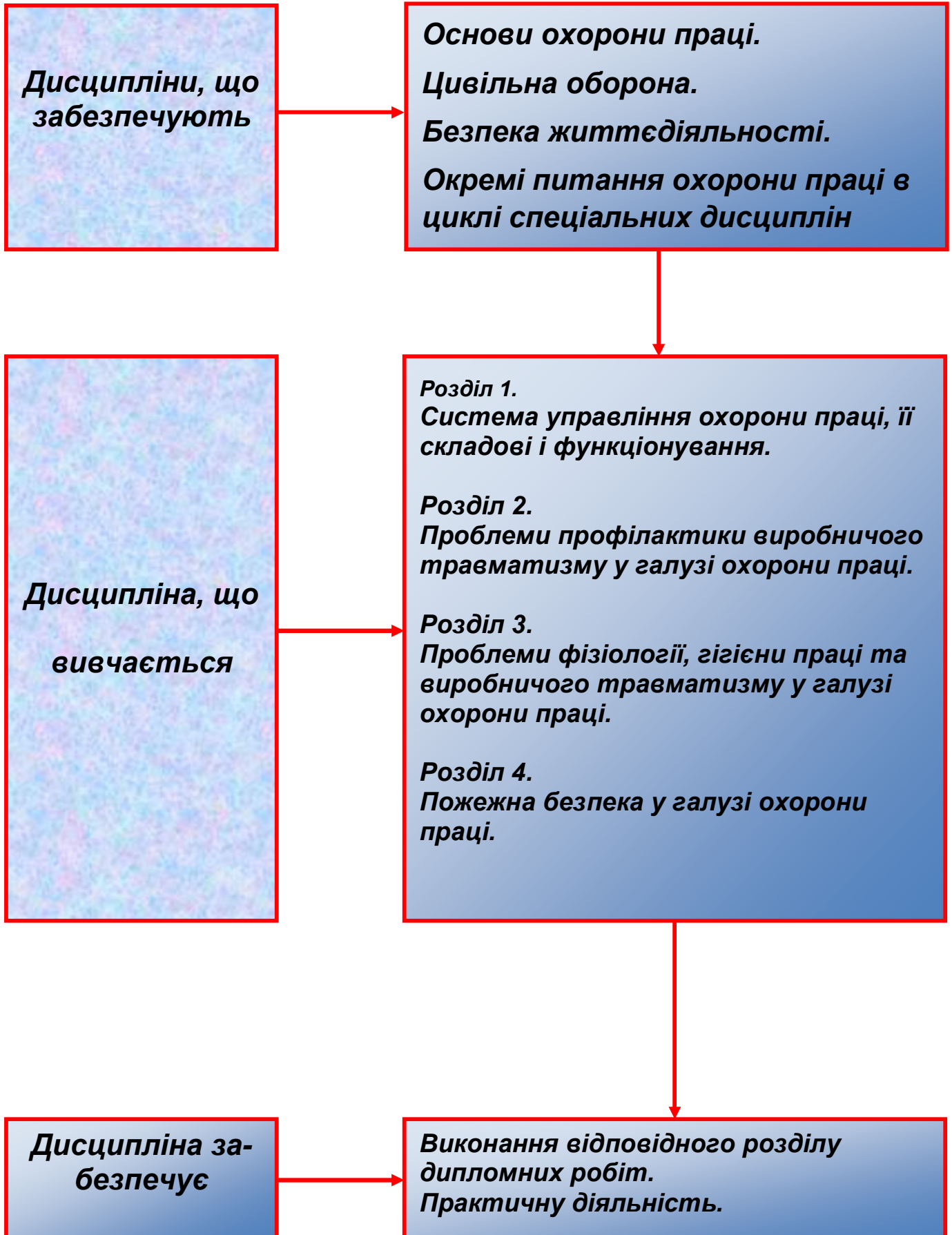
для спеціальностей «Екологічна безпека та організація природокористування» та «Геодезія, землевпорядкування та кадастр»

1. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність».
2. Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.
3. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва.
4. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці.
5. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
6. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
7. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
8. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці.
9. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці.
10. Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.
11. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.
12. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.
13. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.
14. Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
15. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.
16. Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.
17. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
18. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції.
19. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці.
20. Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.
21. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.
22. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці.
23. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності.
24. Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Джерела фінансування Фонду.
25. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.
26. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду.
27. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків.
28. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
29. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі.
30. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування.

31. Організація розслідування, склад комісії з розслідування, основні документи.
32. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності.
33. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.
34. Аналіз професійного та виробничого ризиків.
35. Методика оцінки ризиків виникнення аварій і небезпечних ситуацій на аварійно-небезпечних підприємствах.
36. Поняття та визначення індивідуального, територіального і соціального ризиків.
37. Аналіз і оцінка ризику здоров'ю людини від об'єкту планованої діяльності.
38. Аналіз і оцінка соціального ризику планованої діяльності.
39. Аналіз і оцінка ризику навколишньому середовищу об'єкта проекрованої діяльності.
40. Визначення інтегрального професійного ризику на робочому місці.
41. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.
42. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.
43. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці.
44. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.
45. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів.
46. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.
47. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.
48. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил.
49. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.
50. Перевинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.
51. Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу.
52. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.
53. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.
54. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць.
55. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції.
56. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання.
57. Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання.
58. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції.
59. Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
60. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.
61. Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.
62. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.
63. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.
64. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил.
65. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.
66. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт.
67. Вимоги до безпечної експлуатації хлораторних на станціях водо підготовки та очисних спорудах.
68. Заходи безпеки під час проведення топографо-геодезичних робіт.
69. Характеристика небезпечних природних чинників під час виконання землемірних робіт.
70. Заходи безпеки під час виникнення небезпечних ситуацій природного та техногенного характеру.
71. Види надзвичайних ситуацій техногенного характеру та їх характеристика.
72. Види надзвичайних ситуацій природного характеру та їх характеристика.

СТРУКТУРНО – ЛОГІЧНА СХЕМА ДИСЦИПЛІНИ

“ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ”

ТИПОВА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

Розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 р. № 969/922/216 «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 листопада 2010 року за № 1057/18352.

Навчальна програма дисципліни «Охорона праці в галузі» розроблена з урахуванням того, що студенти на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» засвоїли головні положення нормативної навчальної дисципліни «Основи охорони праці», а також окремі питання охорони праці в дисциплінах професійного спрямування.

Вона передбачає вивчення актуальних питань охорони праці для конкретної галузі господарської, економічної та науково-дослідної діяльності з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

У РЕЗУЛЬТАТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ» СТУДЕНТИ ПОВИННІ:

➤ ЗНАТИ:

– у науково-дослідній діяльності:

- застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях і виробничих об'єктах;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

– у технологічній діяльності:

- обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

– в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим врахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

– у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

– у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

– у консультативній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

➤ **УМІТИ:**

- Оцінювати динаміку ефективності функціонування СУОП.
- Визначати класи умов праці за показниками шкідливості та небезпечності, за окремими чинниками виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.
 - Визначати першочергові заходи щодо попередження виробничого травматизму у галузі.
 - Визначати категорію і клас вибухо-пожежної небезпеки щодо галузевих об'єктів.
 - Упроваджувати організаційні і технічні заходи з метою поліпшення безпеки праці, вибирати оптимальні умови і режими праці.
 - Розробляти методичне забезпечення і проводити навчання та перевірку знань з питань охорони праці.
 - Аналізувати та визначати ризики, загрози і небезпеки на робочих місцях і виробничих об'єктах.
 - Розробляти плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й надзвичайних ситуацій.

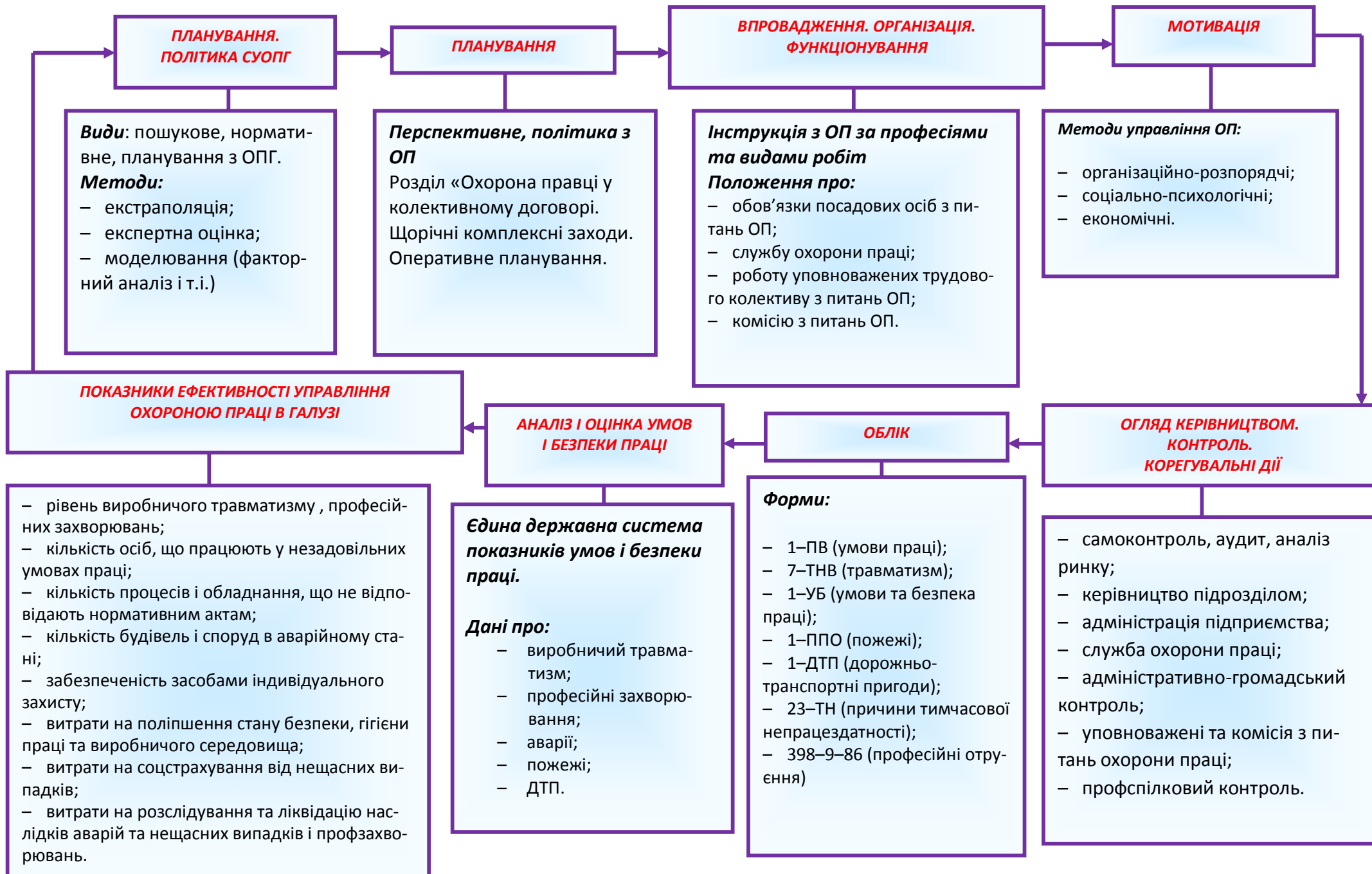
ЛИТЕРАТУРА

1. *Международные нормы по охране труда в предметной классификации на сайте МОТ*: <http://www.ilo.org/ilolex/english/subjectE.htm#s12>
2. *Глобальная стратегия по охране труда: выводы Международной конференции труда, принятые на 91 сессии, 2003. Международное бюро труда, 2004.* [http://www.ilo.org/safework/info/publications/lang\\$en/docName\\$WCMS_107535/index.htm](http://www.ilo.org/safework/info/publications/lang$en/docName$WCMS_107535/index.htm)
3. *Перечень профессиональных заболеваний (версия 2010). Выявление, учет и критерии включения профессиональных заболеваний в перечень МОТ (ОТ 74).* <http://www.ilo.org/safework/publications/>
4. *Руководство по системам управления охраной труда МОТ\$УОТ 2001.* <http://www.ilo.org/safework/info/publications/>
5. *Общий обзор соблюдения Конвенции № 155 об охране и гигиене труда (1981), Рекомендации № 164 по охране и гигиене труда (1981) и Протокола (2002) к Конвенции об охране и гигиене труда (1981), 98 сессия Международной конференции труда, 2009. Доклад III (часть 1B), Международное бюро труда, Женева. ISBN 978\$92\$2\$120636\$1.*
6. *Fundamental principles of occupational health and safety, second edition, International Labour Office, Geneva, 2008*
7. *Общая информация для разработки принципов политики МОТ в отношении опасных веществ, Программа отраслевых мероприятий, Международное бюро труда, Женева, 2007 (MEPDHS/2007).* [http://www.ilo.org/public/english/dialogue/sector/techmeet/mepfhs07/mepfhs\\$r.pdf](http://www.ilo.org/public/english/dialogue/sector/techmeet/mepfhs07/mepfhs$r.pdf)
8. *Программа МОТ «За безопасный труд»: информация о классификации опасных веществ*: http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/ctrl_banding/index.htm
9. *Robens: Great Britain Committee on Safety and Health at Work: Safety and health at work, report of the Committee, 1970–72 (London, 1972).*
10. *Report of the OECD Workshop on the Safety of Manufactured Nanomaterials, 7–9 December 2005, Document No. ENV/JM/MONO(2006)19, available at <http://www.oecd.org/ehs/>.*
11. *Регистрация, оценка, авторизация и ограничение химических веществ (REACH) Регламент (ЕС) № 1907/2006 и Директива 2006/121/ЕС, вводящая поправки к Директиве 67/548/ЕЕС, опубликованы в «Официальном бюллетене ЕС» 30 декабря 2006 года.*
12. *Стратегический подход к международному регулированию химических факторов, 2006. Программа ООН по окружающей среде (ЮНЕП).* <http://www.chem.unep.ch/>
13. *Международный совет химических ассоциаций (ICCA): Программа Responsible Care* [http://www.icca\\$chem.org/en/Home/ICCA\\$initiatives/Responsible\\$Care/](http://www.icca$chem.org/en/Home/ICCA$initiatives/Responsible$Care/)
14. *Work improvement and occupational safety and health management systems: Common features and research needs, Kazutaka Kogi, Industrial Health 2002, 40, 121\$133.*
15. *Systems in focus: Guidance on occupational safety and health management systems, Institution of Occupational Safety and Health (IOSH), 2009.* <http://www.iosh.co.uk>
16. *Workplace Arrangements for OHS in the 21st Century, Professor David Walters, TUC Professor of Work Environment, School of Social Sciences, Cardiff University, United Kingdom, July 2003.*

ПЕРЕЛІК ЗАКОНІВ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Закон України «Про охорону праці»
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
4. Закон України «Про пожежну безпеку»
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»
10. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
18. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.
19. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

ПРАВОВІ АКТИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, ЯКІ ПОСИЛАЮТЬСЯ НА МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ

Організації з нормування	Правові акти	Категорії правових актів						Пропозиції
		L	R	D	A	X	Y	
Міжнародні організації								
ISO	129	82	15	24	3	5	0	7
IEC	22	20	0	1	1	0	0	5
ISO/IEC	2	0	2	0	0	0	1	0
ITU	7	1	1	1	0	1	3	0
CCITT	8	3	0	2	0	3	0	0
IMO	15	10	3	0	0	0	2	6
WHO	3	2	1	0	0	0	0	0
Європейські організації								
CEN, ETSI CENELEC	77	31	17	25	0	3	1	0
UN/ECE	24	18	2	0	2	2	0	3
Eurocontrol	3	2	1	0	0	0	0	0
ECAC	1	0	1	0	0	0	0	0
CEPT	2	2	0	0	0	0	0	0
ECMA	2	0	0	2	0	0	0	0
AENOR	1	0	0	1	0	0	0	0
BSI	6	3	1	1	0	1	0	0
DIN	18	5	6	6	0	1	0	0
NNI	4	2	0	1	0	1	0	0
NSAI	1	0	0	1	0	0	0	0
SFS	3	0	0	3	1	1	1	0

Позначення правових актів Міжнародних згод

L – Директиви

A – Конвенції

R – Постанови

X – Рекомендації

D – Рішення

Y – Резолюції

СКОРОЧЕННЯ

AENOR – Іспанський комітет по нормуванню

BSI – Британський інститут стандартів

CCITT – Міжнародний Комітет по телеграфії й телефонії

CEN – Європейський Комітет по Стандартизації

CENELEC – Європейський Комітет з електротехнічних Стандартів

DIN – Німецький інститут нормування

ECAC – Європейська конференція цивільної авіації

ETSI – Європейський інститут стандартів з телекомунікацій

ECMA – Європейська асоціація виробників обчислювальної техніки

ISO – Міжнародна Організація по стандартизації

ITU – Міжнародний Телекомунікаційний союз

IEC – Міжнародна Електротехнічна Комісія

IMO – Міжнародна Морська Організація

NNI – Голандський інститут по стандартизації

NSAI – Національна Організація Ірландії зі стандартизації

SFS – Фінська Асоціація по стандартизації

WHO – Всесвітня Організація охорони здоров'я

СХЕМА БУДОВИ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ УКРАЇНИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

**ЗВ'ЯЗОК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ,
ЩО СТОСУЮТЬСЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

